

drugih ljudi. Koliko desetletij je bilo potreba, da je kmetovalec upoznal, da umetno gnojilo ni sleparija, temveč potreben pripomoček, da mu polja več rode. Ravnoisto je s hranilnim apnom, ker marsikdo nos viha, s zasmehovalno opazko, kaj neki morejo koristiti 2 do 3 žlice praška. Ta pozabi, da ima 1 kg hranilnega apna toliko fosforove kisline kakor 40 kg najboljšega zrnja.

V najnovjšem času prodaja tvrdka Mihael Barthel in drug. Dunaj X. „gloria redilni prašek za živino“ kateri kmetovalcu omogočuje, da doseže pri domačih živalih največjo korist. S pridatkom teh praškov se gotovo doseže močen razvoj, hitra rast, lepo in naglo odebelenje in velika obilnost mleka. Taisti dajejo tudi veselje do žretja, pospešujejo prebavljenje in zabranijo mnoge želodečne in črevesne bolezni. Posebna prednost proti drugim konkurenčnim izdelkom je ta, da je sestava taistih vsaki vrsti domačih živali primerna, kajti, kar deluje pri konju, dostikrat ne zadostuje pri svinjah in govedih. Cena je posebno pri večjih naročbah tako nizka, da brez teh praškov ne bi smel biti noben, tudi najmanjši živinorejec ne. Kdor hoče toraj doseči največji prihodek pri svoji živini in zabraniti mnoge bolezni, uporabljaj „gloria redilni prašek za živino“, katerega popis vsakomur pošlje na željo tvrdke Mihael Barthel in drug. Dunaj X, katera dopisuje slovenski.

Poučni in zabavni del.

Črevljar pa škrat.

Božična povest.

Po Čehovu poslovenil M. Hostnik.

To je bilo na sveti večer. Miconna je že zdavni iz obeh nosnic smrčala na peči. V svetilki je že zgorel ves petrolej; pa Ivan je le še sedel pa vlekel dreto. Zdavni bi bil že nehal, pa bi šel ven na ulico; pa gospod iz Vrabje ulice mu je še pred štirinajstimi dnevi naročil črevlje; včeraj pa je prišel, ga psoval in mu kričal, da drevi črevlje morajo biti, pa je; kako pojde sicer v cerkev, k jutranjicam?

— Eh, prokleta življenje! — godrnjal je Ivan in šival. „Jedni zdavnaj spe, drugi pa se izprehajajo na ulici: ti pa sedi tu, kakor štor, pa šivaj, zlodej ga vedi, komu.“

Bal se je, da bi kako ne zadremal; zato je segal in segal pod klop po steklenico z brinovcem, pa ga je vlekel kar iz dulca; požre dvakrat, trikrat, strese glavo in pravi glasno:

— Rad bi vedel, kako je to, da se gospodje izprehajajo, jaz pa da bi jim moral škarpe šivati! Zakaj pa? Zato, ker imajo denarje, jaz pa sem berač, ka-li?

Črtil je neznansko vse svoje naročnike, posebno pa onega iz Vrabje ulice. Ta je bil mračen gospod, z dolgimi lasmi, žoltim licem in je nosil velike, sinje očale; govoril pa je, kakor da so mu pajki goltanec zapredli.

Pisal se je po nemško, da se je človeku kar kolcnilo, kadar je izgovarjal njegovo ime. Kakega stanu je in kaj dela, tega nihče ni vedel. Ko je Ivan pred štirinajstimi dnevi prišel k njemu merit črevlje, sedel je na tleh in je v stopi nekaj tolkel. Komaj se mu je Ivan poklonil, kar je v stopi nekaj puhnilo; pokazal se je žarek, rudeč plamen, zasmrdelo je po žveplu in po smoljenem perji, po sobi pa se je začel vleči gost, rudečkast dim, tako da je Ivan kakih petkrat kihnil. Ko se je vračal domov, mislil si je: Kdor se Boga boji, tisti se ne bo pečal s takimi rečmi!

Ko je požrl poslednjo kapljo brinovca, položil je črevlje na klop, pa se je zamislil. Podprl si je težko glavo, pa je začel premišljati o svojem uboštvu, o svojem težkem življenji, kjer nijedne minute ni vesele; potlej o bogatinih, o njih visokih hišah, o kočijah, stotakih... Kako preklemansko dobro bi se mu zdelo, ko bi se tem bogatinom — vrag jih vzemi! — hiše porazpokale, ko bi jim vsi konji pocrkali, ko bi jim mol vse njih sobolje kožuhe in kučme pogledal! Kaj bi menil, ko bi se vsi bogatini polagoma izpreobrnil v berače, katerim jesti ni kaj, ubogi črevljar pa bi obogatel, pa bi jim kazal jezik danes, na sveti večer in bi nosil zlate očale.

Vidiš ga šmenta! — mislil si je, ko je pogledal črevlje. Zdavnaj so uže zdelani; kaj neki čepim? Treba jih je nesti gospodu.

Zavil je črevlje v rudečo ruto, se oblekel pa je šel na ulico. Sul je droban, bodeč sneg, da se je Ivanu zdelo, kakor da ga kdo z brinovo vejico kropi po licu. Hladno je bilo, polzlo, temno; plinove svetilnice toliko da so brlele, in Bog si ga vedi zakaj, pa tako je vender smrdelo po petroleji, da je Ivan vedno prhal in kašljal. Po tlaku so se vozili semtertja bogatini; vsak je imel pod pazduho kračo, pa bariglico vina. Iz kočij in sanij so na Ivana gledale bogate gosposke punice, kazale mu jezik, hohotale in kričale:

— Berač! berač!

Za Ivanom so šli dijaki, častniki, kupci in generali pa so ga dražili:

— Pijanec! pijanec! Šuštar-blek! urbas! berač!

Vse to ga je strašno peklo, pa vender je molčal in samo pljuval v stran. Srečal ga je črevljar Nemeč, ki se je od nekod pritepel v to mesto s praznim trebuhom, pa mu je rekel: „Moja žena je bogata, nosi klobuk; pomočnikov ima Bog ve koliko, tebi pa v trebuhu kruli!“ — Tu se Ivan ni mogel premoči; smuknil je s svojo culo za njim in ga drevil tako dolgo, da sta bila v Vrabji ulici. Ivanov naročnik je stanoval tu, v četrti hiši od ogla, pod streho. K njemu je bilo treba iti po visokih, strmih stopnjicah, ki so škripale in se majale pod nogami. Ko je Ivan stopil v sobo, sedel je gospod, kakor pred štirinajstimi dnevi na tleh, in je nekaj tolkel v stopi.

— Vaše blagorodje, čreveljčke sem prinesel, — rekel je Ivan pohlevno.

Gospod je vstal in molče začel pomerjati črevlje. Ivan je pokleknil na jedno koleno, da bi mu pomogel potegniti stari črevelj z noge, pa takoj je vskočil in šel ritensko k vratam; videl je, da gospod nima noge, ampak konjsko kopito. Groza ga je bilo, pa kmalu se je ohrabril, kakor pristuje umnemu črevljarju.

— Ehe! pomislil je. — Lejte si no!

Najprej bi se bilo treba prekrižati, kaj pak, potem pustiti vse, pa bežati. Toda precej je pretuhtal, da škrate vidi prvokrat, in bržkone poslednjokrat v življenju. Neumno bi bilo, ko bi si ne izkoristil kaj takega. Premogel se je in sklenil, da poskusi srečo. Založil je roke nazaj, da bi se nehote ne prekrižal, spoštljivo se odkašljaj in začel:

— Pravijo, da ni grše stvari na svetu, kakor je škrate; jaz pa tako menim, vaše blagorodje, da škrate je kaj umna glava. Res ima škrate, če ne zamerite, rep in pa kopita, pa v glavi ima več, kakor marsikak črnošolec.

— Prav rad imam take besede, — odgovori škrate, ki se mu je dobro zdelo. — Hvala ti, črevljar. Kaj bi pa rad od mene?

Črevljar je brž začel tožiti, kako mu je hudo živeti. Uže iz otročjih let je zavidoval bogatinom. Nikoli, češ, se mu ni zdelo prav, da ne stanujejo vsi ljudje v velikih hišah, in da se ne vozijo vsi v kočijah. Vpraša se, zakaj je on tak siromak? Kaj je on slabši, kakor le — ona nemčurska rogovila, ki ima veliko pomočnikov, žena pa klobuk nosi? On, Ivan, češ, ima ravno tam nos, in ravno take roke, noge, glavo, hrbet kakor bogatini; tak, zakaj da bi moral on delati, drugi pa pohajkujejo? Zakaj ima ženo Micino, ne pa kako gospo, od katere lepo diši? V bogatih hišah večkrat vidi gospodske pravice; pa jim ga je mari kakor lanskega snega; še smeja se in si šepčejo: „Lej ga kvedra, tak nos ima, kakor češplja!“ — Res je, Micono je čedna, dobra, pridna babnica, ali omikana pa ni nič; roke ima težke, da mu udriha po hrbtu, kakor kak cepec po nasadu; kadar pa začne on govoriti o politiki ali o kaki drugi pametni reči, se ona vselej utika, pa govori stršanske neumnosti.

— Kaj pa češ? — umešal se je škrate.

— Prosil bi vaše blagorodje, gospod škrate, če ste tako dobri, naredite, da bi bil jaz bogat.

— Naj bo! Ampak veš kaj, svojo dušo mi podpišeš za to! Dokler petelini ne zapoje, pojdi in podpiši na onemle papirju, da mi oddaješ svojo dušo.

— Vaše blagorodje, gospod škrate, ko ste mi naročili črevlje, jaz nisem od vas terjal denarja naprej. Poprej je treba izpolniti tiho, kar je naročeno, potlej še le tirjati plačilo.

— Nu, naj pa bo tako! soglasil se je škrate.

Iz stope je mahoma vspuhtelo jarko plame, buhnil rudečkast dim in zasmrdele je po žveplu, in kakor, da bi se komu lasje prismodili. Ko se je dim razsejal, pomencal si je Ivan oči, pa je videl, da on uže ni Ivan in ne črevljar, ampak čisto drug človek, v škricasti

suknji in z zlato verižico, pa da v novih hlačah sedi za mizo v mehkem naslanjaču. Dva strežaja sta podajala jedi, se nizko klanjala in govorila:

— Dober tek, vaše blagorodje!

Kako bogastvo je bilo to! Prinesla sta strežaja najprej kos pečene koštrunovine pa skledo kumar; potem sta prinesla kar na ponvi pečeno gos; čez nekaj časa — kuhane svinjine s hrenom. Pa kako je bilo vse lepo, plemenito! Ivan je jedel in pred vsako jedjo izpikal po velikem kozarcu brinjevca, kakor kak general ali pa grof. Po svinjini sta mu prinesla velikansko danko kar na kozi, potem cvrtje z ocvirki in pečene obisti. Jedel je, jedel in se čudil. Nu, kaj je še bilo? Prinesla sta kopo cip v kisli repi, nazadnje pa velikanski piskar godlje.

— Kako da gospodi vampi ne popokajo, ki toliko žro! — mislil si je Ivan.

Nazadnje sta podala polič najboljšega vina. Po obedu je prišel škrate, se nizko klanjal in Ivana vprašal, ali pa je zadovoljen, ali ne?

Pa Ivan ni mogel odgovoriti ni jedne besedice, tako mu je trebuh napelo. Sitost je bila neprijetna, težavna; da bi se razveselil, začel je gledati črevelj na levi nogi.

— Za take-le jaz nisem jemal, manj ko sedem in pol. Kateri črevljar jih je delal? vpraša strežaja.]

— Tisti nemški pritepenec, — odgovoril je strežaj.

— Pokličite tistega osla!

Kmalu je prišel tisti Nemeč. Obstal je spoštljivo pri vratih in vprašal:

— Kaj vam je ugodno, vaše blagorodje?

— Molčati! zakričal je Ivan zanj, pa še zaceptal. Še jedno mi črkni! Pomni, da si črevljarskega stanu! Osel! črevljev šivati ne znaš! Najraje bi te po rilcu čehnil.

Po kaj si prišel?

Po denarje.

Po kake denarje? Ven! V soboto pridi. Strežaj! brečni ga ven!

Toda precej se je vspomnil, kako so se iz njega norca delali, ko je bil črevljar. Težko mu je postalo na srcu. Da bi se razvedril, vzela je mošnjo iz žepa, pa je začel šteti denarje. Denarjev je bilo veliko, pa Ivan je hotel še več. Škrate v sinjih očalih mu je prinesel drugo mošnjo, bolj okleno; pa Ivan je hotel še več, in čem dalje je štel, tem bolje je bil nezadovoljen.

Zvečer mu je Škrate je pripeljal veliko, debelo gospo v rudečem krilu, češ, da je to njegova Ivanova nova žena. Do pozne noči jo je Ivan božal in jedel z njo lectova srceta. Po noči je ležal na mehki, rahli perini, vračal se z jedno strani na drugo, pa ni mogel zaspati. Groza ga je bilo.

— Denarjev je veliko, rekel je ženi. Kaj ko bi ti vzela svečo, pa bi šla pogledat, ali ni tatov?

Vso noč ni zatisnil očesa; neprenehoma je hodil gledat, ali je skrinja še cela, ali ne. Zjutraj je šel k

maši. V cerkvi je vsem jednaka čast, bogatinom in revežem. Ko je bil Ivan ubožen, je tako-le molil: „Gospod! milostljiv bodi meni grešniku!“ Takoisto je molil tudi zdaj, ko je bil bogat. Tak kak razložek je? Po smrti bogatega Ivana ne zakopljejo v cekine in drage kamne, ampak v ravno tisto črno in hladno zemljo, kakor poslednjega berača; cvrl se bo Ivan tudi ravno na tistem ognju, kakor črevljarji. Inak se mu je storilo, ko je vse to pomislil; v nameček pa še take težave v vsem telesu! Nikoli ga prej v cerkvi ni móra tlačila. In vedno so mu silile v glavo razne druge misli: o skrinji z denarji, o tateh, ki prežé in ga zalezujejo o svoji duši, ki jo je prodal škrtu in pogubil za vselej.

Šel je iz cerkve jezen in nataknen. Da bi se otresel teh raznih misli, zategnil je na ves goltanec, kakor je imel vselej navado v takih slučajih: „Ali me boš kaj rada imela — Ko bom nosil sukno belo „sabljico prrrep . . . Živijo! pormejš!“ — Pa komaj se je nekoliko razveselil, kar skoči k njemu policaj, mu salutira in pravi:

— Gospod, pridušati se pa ne smete na ulici. Vi niste kak črevljar.

Ivan se je prislonil k steni in začel misliti, kako bi se vender nekoliko razvedril.

— Gospod! — zakričal je nanj dvornik, na steno pa ne smete . . .

Ivan je šel dalje, v prodajalnico, pa si je kupil najlepšo harmoniko, pa je začel gosti na ulici. Vsi, ki so šli mimo, kazali so nanj, pa se smejali.

— Pa še gospod! — dražili so ga vozniki . . . kakor kak pijan črevljar . . .

— Ali pristuje gospodu tako razsajati? rekel mu je policaj. — Še v krčmo bi šli!

— Gospod, dajte vbogajme! vpili so otožno berači in ga obstopali od vseh strani. — Dajte, gospod!

Poprej, ko je bil ubog črevljar, se berači še brigali niso zanj, zdaj pa mu iti niso dajali.

Doma ga je čakala nova žena, v zeleni jopi in rudečem krilu. Hotel ji je napomniti, da je v sv. pismu rečeno, da „žena se boj svojega moža“, in je visoko vzdignil pest; pa žena mu je zavpila srdito:

— Le poskusi! hribovec! rovtar! Ne veš, kako je ravnati z gospemi! Če ljubiš, tako roko poljubi; tepel me pa ne boš ne!

„Preklicano življenje! mislil si je Ivan. Kako vender ljudje živé! Peti ne smeš, na harmoniki ne godi, z babnico poigrati Bog ne zadene . . . Fej!

Komaj je sedel z gospo za mizo, pa se je prikazal škrt v sinjih očalih.

— Nu Ivan, rekel je, — jaz sem natanko vse izpolnil. Zdaj pa podpiši ta-le papirček pa pojdi z menoj. Zdaj veš, kako bogati ljudje žive; dovolj je za te.

Pa je zgrabil Ivana in ga vlekel za vrat v pekel, kjer je najbolj gorelo; škrti pa so leteli od povsod in krali:

Tepec! osel!

V peklu je strašno smrdelo po petroleji, tako da je Ivan komaj dihal.

Pa hipoma je vse izginilo. Ivan je odprl oči in zagledal svojo klop, prazno steklenico, črevlje in lampico: steklo je bilo vse v saji in od rudečkastega, motnega ognja se je valil črn dim, kakor iz dimnika.

Poleg pa je stal gospod v sinjih očalih in je srdito kričal:

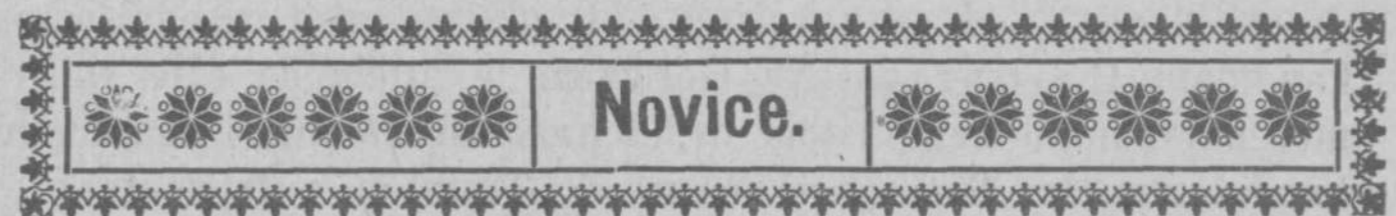
— Tepec! osel! Tri tedne je vže, kar sem ti naročil črevlje! Misliš, da drugega dela nimam, kakor krevsati po petkrat na dan k tebi. Živinče!

Ivan je stresel glavo ter začel dodelavati črevlje. Gospod v sinjih očalih pa se je zmirom še jezil. Ko se je nazadnje pomiril, vprašal ga je črevljar čmerikavo:

— S čem se pa vi pečate, gospod?

— Tisti bengalski ogenj delam, pa rakete. Pirotehniki mi pravijo.

Zazvonilo je k maši. Ivan je že zdavni odnesel črevlje in dobil denarje. O polunoči je šel v cerkev. Po ulici so snovali kočije in sani z medvedjimi plahtami. Po straneh so šli vkup s prostim ljudstvom, bogati kupci, gospodje, častniki. Pa Ivan vže ni bil zaviden in ni tožil, da je ubožec. Bil je zdaj prepričan, da na svetu je bogatim in revnim jednako hudo. Če se jedni vozijo v bogatih kočijah, pa drugi lahko pojo na ulici na ves golt; sploh pa čaka vseh jedno in isto; jedna gomila v hladni zemlji. In zdaj je Ivan vedel, da v življenju ni nič takega, da bi se izplačalo podpirati škrtu celo majhen košček svoje duše.

— Osebne vesti. Nadučitelj v Cerknici gosp. Karol Dermelj je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. — Davčnim pristavom v Litiji je imenovan gosp. Ivan Demšar, doslej narednik pri pešpolku št. 97. — Za poštna praktikanta sta imenovana gg. Matej Zupan v Ljubljani in Dragotin Tavčar v Trstu.

— Obrtna šola v Ljubljani. Občinski svet ljubljanski je v zadnji seji sklenil, da kupi od nemškega viteškega reda stavbišče na Mirji, da tam zgradi poslopje za obrtno šolo. Viteški red je prvotno določeno ceno za to stavbišče, 50,000 K, skrčil na 44.000 K.

— Ljubljanske ljudske šole. Mestni šolski svet je odredil, da ostanejo ljubljanske ljudske šole vsled kužnih boleznij mej otroci tudi še nadalje zaprte in sicer na nedoločen čas.

— Posredovanje za stanovanja je prevzela ljubljanska mestna posredovalnica za delo in službe. To je jako pametna odredba, ki bo občinstvu prihranila mnogo stroškov in potov.

— Parobrod po Ljubljani. Gosp. Karol Kotnik na Vrhniki je dobil koncesijo za prevažanje ljudi in blaga s parobrodom po Ljubljani.

— Skušnje na podkovski šoli vršile so se dne 27. in 28. decembra l. l. pred izpraševalno komisijo, katere člani so vodja dr. vit. Bleiweis-Trsteniški, c. kr. veterinarji koncipist Pavlin in učitelj Šlegel. Kovačev brez šole prišlo je sedem,